

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{16}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 11. V Ljubljani, 15. junija 1916. Letnik XXXIII.

Obseg: Strniščna ajda. — Ali je zeleno cepljenje trt brez gumijevih vezi uspešno? — Melior. — Izdelovanje mila za dom. — Ali je za kuhanje žganja dober kotel iz kositarjeve pločevine. — Ali je meso domačih zajcev okusno? — Nabiranje in pridelovanje travnega semena v letu 1916. — Škropljenje trt proti peronospori v letošnjem letu. — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Tržna poročila. — **Inserati.**

Strniščna ajda

je za večino pokrajin naše in sosednjih dežel silno važnen strniščni pridelek, ki veliko zaleže za prehranjevanje prebivalstva in kot močno krmilo. Zlasti sedaj ob vojni ima strniščna ajda velikanski pomen in pride kmetovalcem zato še posebej v velik prid, ker se more z njo bolj prosto razpolagati.

Sejte torej obilo strniščne ajde,

kolikor Vam le razmere dopuščajo. Če se ajdi ne gnoji s fosfatnimi gnojili, ni obilega pridelka zrnja, zato gnojite s superfosfatom, če tega ne bo, pa s Tomasovo žlindro ali vsaj s pepelom.

Dobra ajdina letina je največ odvisna od zgodnjega dozorenja, vsled česar se ogne jesenski slani, zato naj pride po možnosti zgodaj v zemljo. Skušajte z vsemi silami ajdo sejati vsaj

okoli sredi meseca junija.

Ali je zeleno cepljenje trt brez gumijevih vezi uspešno?

Predkratkim je nekdo v nekem ljubljanskem dnevniku priporočal, da naj se vinogradniki pri predstojećem zelenem cepljenju trt namesto gumijevih trakov poslužujejo bombaža, češ da je tako cepljenje tudi uspešno in da je v Dalmaciji sploh običajno.

Kolikor mi je iz lastnega potovanja po Dalmaciji znano, so Dalmatinci vezali doslej ravnotako kakor mi le z gumijevimi trakovi. Če so vsled pomanjkanja tega vezila v zadnjem času segli po bombažu mi ni znano, a da bi bil uspeh ravnotako dober kot pri vežnji z gumijevimi trakovi, je izključeno!

Da ne bodo vinogradniki vsled takih nasvetov škodo trpeli, sem namenil, da to zadevo tukaj pojasnim.

Zelenega cepljenja sem se učil l. 1892. Takrat smo kot gojenci c. kr. višjega zavoda za vinarstvo in

sadjarstvo v Klosterneuburgu cepili nek oddelek slavnostnega poskusnega vinograda „pri Črnem križu“ po tedaj novem, Goethejevem načinu, to je zeleno cepljenje s pomočjo navadne kopolacije, kakor je sedaj povsod običajno. Vezali smo z bombažem, ker gumijevih vezi takrat še ni bilo. Dan je bil solnčen in vetern. Drugi dan smo prišli v vinograd, in glej naše presenečenje. Večina cepičev je ležala po tleh in le nekaj jih je prav klavno viselo na odrezanih vršičkih podlag. Kako se je to zgodilo? Zeleni cepiči so se v solncu in vetru nekoliko usušili, postali so drobnejši, vez je odnehala in cepiči so odpadali na tla.

Zato lahko smelo trdim, da se z zelenim cepljenjem po Goetheju, kakor je pri nas sploh povsod običajno, ne da brez gumijevih vezi nič doseči!

Ta način zelenega cepljenja, ki ga je prvi priporočal H. Goethe, bivši ravnatelj mariborske vinarske šole, je postal šele od tedaj sloveč in obče navaden, odkar so se pričele rabiti gumijeve vezi.

Gumijevi trakovi so namreč prožni in zato tiščijo cepič na podlago tudi tedaj, ako se slednji nekoliko usuši. To je ravno velika prednost teh vezi, ki se ne da z nobenim drugim vezilom doseči.

Po Goetheju bi se dalo cepiti v zeleno brez gumija le tedaj, če bi rabili suhe cepiče, namreč cepiče iz lanskih mladik, ki jih je treba v tem slučaju od spomladne režnje spraviti noter do meseca junija tako, da ne odženejo. Vinarski nadzornik Kober je pred leti dosegel z uporabo takih cepičev za zeleno cepljenje prav dober uspeh.

Če pa rabimo zelene cepiče kakor navadno, potem bi se morebiti dalo z bombažem (pavolo), rafijo in s podobnimi neelastičnimi vezili doseči nekaj uspeha le pri drugih načinih cepljenja, zlasti pa pri cepljenju po ogrskem načinu.

To sem omenil že o priliki, ko sem letos spomladi priporočal suho cepljenje trt.

Zeleno cepljenje trt je brez dvoma ogrskega izvora. Že l. 1833. je na Ogrskem izšla knjiga o vinarstvu, ki opisuje zeleno cepljenje trt, običajno v okolici Pečuha (Pécs) na južnem Ogrskem. Da takrat niso poznali še gumijevih vezi, je gotovo.

Ogrski način zelenega cepljenja je cepljenje v sklad (precep, razkol). Podlaga se odreže kot navadno za 6. do 7. listom odzgoraj, in sicer kake 4—5 cm nad kolenčkom.

Nato se jo z ostrim nožem razkolje noter do kolenčka.

Cepič se prireže tako, kakor pri suhem cepljenju v sklad, torej po obeh straneh, blizu pod očesom, v obliki zagozde.

Nato se zatakne cepič v precep podlage noter do kolenčka in vse se dobro poveže.

Ker sedi cepič pri tem načinu cepljenja v nekakih vilicah (v precepu), ne more odpasti, čeprav postane vsled usušanja nekoliko drobnejši.

Zato se tudi bolj izlahka prirase kot pri cepljenju po Goethejevem načinu, to je pri kopulaciji ali druženju.

Ogrski način cepljenja so pozneje izboljšali v obliki sedlanja, oziroma obrnjenega sedlanja.

Pri prvem se podlaga ne razkolje, temveč se precep izreže v obliki črke V, cepič se pa prireže v obliki zagozde kakor navadno.

Če napravimo zarezo (precep) na cepiču in podlago obrežemo v obliki A, potem je to obrnjeno sedlanje. Tudi to dvoje bi se dalo porabiti pri zelenem cepljenju brez gumijevih vezi.

Dalje bi bilo mogoče doseči nekaj uspehov pri vežnji z bombažem ali z rafijo s cepljenjem za kožo in še posebno s cepljenjem v piščalko, ki je neke vrste okulacija in ki je znano zlasti na Goriškem.

Uspeh bo pa pri vseh tu priporočenih načinih cepljenja tem boljši, čimbolj zrele cepiče bomo jemali, ker ti niso usušeni tako podvrženi, kot mladi, bolj mehki cepiči. Da pa dober cepič za zeleno cepljenje ne sme še imeti bele svrži, je vobče znano.

B. Skalicky.

„Melior“ —

ново sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah.

Vsled pomanjkanja in visoke cene modre galice pridejo sedaj za zatiranje peronospore in drugih škodljivcev marsiktera sredstva v poštev, na ktere se poprej ni oziralo, in sicer največkrat zato, ker so bila napram

modri galici veliko predraga. Te razmere so se sedaj izpremenile.

Profesor na c. kr. visoki tehniški šoli in predstojnik kemijsko-fiziološkega preskušališča v Pragi, c. kr. dvorni svetnik dr. Stoklase, učenjak svetovnega ugleda, priporoča kot sredstvo proti peronospori, trsni plesnobi, proti škrlupu na sadnem drevju, sploh proti glivičnim boleznim na rastlinah in istotako proti krvni uši, kaparju in listni uši „paraklormetakrezol“, ki ga izdelujoča tvrdka zaradi krajšega imena imenuje melior.

Kilogram meliorja stane samo kake 3 K in je vrhutega njegova poraba znatno preprostejša kakor modre galice. Meliorja je vzeti na 100 litrov vode 2 1/2 kg ter se melior v vodi prav lahko raztopi. Škropljenje trt proti peronospori ali proti plesnobi je takrat in tako vršiti kakor škropljenje z raztopino od modre galice. Rastline se smejo le tedaj škropiti, če niso od rose ali dežja mokre. Ob deževnem vremenu in istotako ne zgodaj zjutraj ali pozno zvečer ni škropiti, ampak najbolje v opoldanskih urah. Solčna svetloba in toplota učinek pospešita, dočim ga veter in mrzlo vreme slabša. Z dvakratnim pravočasnim škropljenjem se micelij glive „peronospora viticola“ toliko zamori, da je razpasenje glive onemogočeno. Kaljenje trosi te glive melior popolnoma prepreči.

Kar se tiče zatiranja drugih škodljivcev se more to že doseči z enkratnim ali kvečjemu dvakratnim škropljenjem. S porabo meliorjevega škropiva se uničujejo škodljivci, ne da bi zelenilo listja kaj trpelo.

Najnovejše praktične preskušnje z meliorjem so pokazale, da zadostuje tudi raztopina le 1 kg meliorja na 100 litrov vode in da se pri taki porabi to sredstvo laže, hitreje in popolnoma v vodi raztopi, kar je v dosegu dobrega učinka potrebno.

Pri nas z meliorjem še nimamo nikakih praktičnih preskušanj, a naša dolžnost je vinogradnike in sadjarje na to sredstvo opozoriti in jih nujno pozvati, da naredo takoj letos preskušnje, ki bodo velikega pomena za bodočnost, če se sponesejo, kajti drugo leto bržkone ne bo skoraj nič modre galice dobiti, če bo vojna še trajala. Samoobsebi umevno c. kr. kmetijska družba kranjska ne more jamčiti za učinek, ki se pripisuje meliorju, toda ona ga vsaj za preskušanje toplo priporoča z ozirom na svetovno znano ime profesorja dr. Stoklase, ki prav gotovo lehkomišljeno ne priporoči kmalu kaj novega.

Prosimo torej razumne vinogradnike, brez odloga še letos delati z meliorjem primerjevalne preskuse, t. j. vsaj nekaj trt ali majhen kos vinograda drugič ali tretjič poškopiti z meliorjem namesto z modro galico, in nam v jeseni poročati o uspeku. Melior se dobi pri c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani, toda cena, ki utegne znašati kake 3 K za kg, še ni končno določena.

Izdelovanje mila za dom.

Za izdelovanje mila je treba maščobe; ta se je pa vsled tega, ker se je zlasti sedaj veliko porabi pa malo pridela, zelo podražila. Pa tudi za drag denar je več skupaj ni mogoče dobiti. Isto velja tudi o milu. — Cene mila so danes tako visoke, da bi si ga človek skoraj ne mogel privoščiti za potrebo.

V kmečkih gospodarstvih so izdelovali milo za domačo rabo do nedavnega časa doma, ponekod ga pa še dandanes. Pri nas so pa na to, kako se milo napravi,

skoraj popolnoma pozabili. — Zato dobivamo v tej zadevi vsepolno vprašanj. Da odgovorimo vsem naenkrat, hočemo podati tu navodilo za izdelovanje mila.

* * *
Vsaka maščoba je za izdelovanje mila dobra: goveji in ovčji loj, svinjska mast, sploh vsaka živalska maščoba in vsa maščoba, ki odpade v gospodinjstvu. Tudi vsako olje se more porabiti za milo: olivno, repično, bučno, olje solnčnic itd. — Prav tako je dobra za milo kakršnakoli mešanica raznih maščob. — Maščoba za milo sme biti tudi žarka (žaltova), ali pa vsled kake podobne napake za kaj drugega neporabna. Tudi mast prasičev in drugih živali, ki jih lastnik zakolje, preden poginejo za kako nenalezljivo boleznijo in ki jih torej ni treba izročiti konjederca, je za milo prav dobra. Kjer ni večjih množin maščobe te ali one vrste, tam se pa da maščoba polagoma zbirati in sproti predelavati v milo.

Druga snov, brez ktore mila ni mogoče napraviti, je lug. Kemična spojina maščobe in luga, to je milo.

Lug more biti tudi kakršnekoli vrste; za napravo mila je vsak lug dober. — Doma se da napraviti lug iz pepela; najboljši za to je bukov pepel, kar naše gospodinje prav dobro vedo, ker ga že odnekaj rabijo za „žehtanje“. — Lug se pa da napraviti tudi iz 5 delov apna in 1 dela sode. — Apno je dobiti povsod, soda je pa naprodaj v vsaki večji trgovini, ker jo rabijo za pranje. Iz pepela se napravi lug, če se pepel polije z vodo ali kropom; dobro je dodati nekaj živega apna. — Iz sode in apna pa se napravi lug, če se apno ugasi z malo vode, da razpade v prah, pomeša s sodo in zalije polagoma s šestdesetkrat toliko deževnice ali prekuhane vode kot je sode.

Lastnosti mila, napravljenega iz različnih snovi, so seveda precej različne; vendar pa vsako milo „pere“ in je torej v sili, ko ni drugega, dobro.

Za naše razmere bo najbolje delati milo, kolikor ga je za dom treba, takole:

Maščobo, ki v gospodarstvu in v gospodinjstvu ni več za rabo, pa naj bo to živalska mast ali pa olje, pokvarjena ali ne, naj se deva sproti v kad, v dežo ali pa v pokončen sod. To mast ali mešanico raznih maščob je treba zalivati z lugom.

Lug pa naj bo vedno pripravljen v čeburu, ki je postavljen toliko višje, da tekočina z njega lahko odteka v spodnjo kad, v kateri se nahaja mast. — Lug se napravi v čeburu iz pepela in vode; voda mora pepel vedno popolnoma pokrivati. — Od časa do časa je treba vreči v to posodo nekaj novega pepela, obenem pa kos živega apna, to pa zato, da postane lug bolj pereč ali jedek. — Kadarkoli damo v kad za maščobo kaj tolsče, spustimo skozi veho v dnu iz čebura na maščobo nekaj luga.

Lug in maščoba se v spodnji kadi predelata samodsebe brez vsakega kuhanja v milo, ki je sicer tekoče, toda zato prav tako porabno za vsako pranje in čiščenje kot kupljeno milo.

Če se nabere v kadi mila več kakor ga je treba sproti za dom, potem pa to tekoče milo osolimo, in prekuhamo v trdo milo. — Kuha se pa takole:

V posodo, v kateri hočemo milo kuhati, nalijemo vode, jo močno osolimo, prilijemo tekočega mila in to mešanico kuhamo. Ko se dobro prekuha, kar se zgodi čez par ur, jo odstavimo, da se ohladi in posnamemo raz tekočino pene. Te pene so milo.

Pene spravimo v posodo, v kateri se dajo topiti, jih razpustimo na ognju in jih vlijemo v drugo primerno

posodo, da se shlade in strdijo. Ko se to zgodi, je milo gotovo; treba ga je le razrezati v kose in spraviti.

Če pridamo mešanici, preden jo kuhamo, nekaj čiste smole ali pa terpentina, je milo lepše barve in boljše za rabo.

V onih gospodarstvih pa, kjer imajo naenkrat po več za kuhanje mila pripravne maščobe, n. pr. kjer pobijejo za dom vola ali kravo, bo pa boljše ako kuhajo milo iz loja po temle navodilu:

Na vsakih 10 kg loja vzemi 3 kg živega apna, 23 l mehke vode, to je deževnice ali rečnice, $\frac{1}{4}$ kg sode in 3 kg soli.

Iz teh snovi napraviš milo takole:

Apno spravi v kad, naškropi ga nekoliko z vodo, kad pa zakrij. Po 15—20 minutah je apno ugašeno in razpade v prah. Na to apno stresi sodo. Ko preteče ura, dolivaj v presledkih vodo, mešaj pa neprestano. Nato pusti, da se tekočina ustavi in gošča posede, čisto tekočino, ki je na vrhu in ki ni nič drugega kot lug, pa pristavi skupno z lojem k ognju. Ta mešanica naj vre 4—5 ur, nakar jo osoli z gori navedeno množino soli. — Na ostanke mešanice apna in sode nalij iznova 23 l deževnice ali rečnice, zmešaj to brozgo, in pusti da se ustanovi. S čisto tekočino, katero dobiš iz tega, zalivaj milo, ko ga kuhaš. — Ko se nabere milo na vrhu v obliki pen, ga posnemi in daj v primerni posodi k ognju, da se raztopi, prelij v drugo posodo primerne oblike, v kateri naj se shladi in strdi, potem ga razreži v kose, spravi ga na hladno in ga rabi.

Ali je za kuhanje žganja dober kotel iz kositarjeve pločevine?

Enako vprašanje, kakor je 66. vprašanje v 10. številu letošnjega „Kmetovalca“, sem tudi jaz dobil od nekega vinogradnika na Štajerskem. Odgovoril sem nanj slično, kakor uredništvo „Kmetovalca“ na 66. vprašanje, samo, da sem priporočal vsaj znotraj pocinjen ali vsaj pocinkan železen kotel in sem ga opozoril še na neko iznajdbo znane tvrdke „Alfa Separator“ na Dunaju.

Ker je, kakor je videti, zanimanje za kotle iz pločevine med vinogradniki precejšno, kajti bakrene kotle za žganjekuho jim je že lani vojna oblast povečini pobrala, opozarjam na to iznajdbo tvrdke „Alfa Separator“ tudi na tem mestu.

Tvrdka „Alfa Separator“ prodaja namreč parilnike za svinjsko kuho, kateri se dajo s pomočjo nekaj pritliklin hitro izpremeniti v žganjarske kotle ali pa v pripravo za izparjevanje (zakuhavanje) sodov.

Oboje pride vinogradnikom gotovo zelo prav.

Videl sem tako pripravo l. 1914. pri g. Florijanu Rosmanu, nadučitelju v p., posestniku in načelniku kmetijske podružnice v Krškem, ki me je nanjo opozoril in jo je zelo hvalil. Pa tudi meni se je videla ta priprava jako praktična.

Kdor se za to zanima, naroči naj si torej pri tvrdki „Alfa Separator“ (A. G. Wien XII/3., Wienerbergstr. 31) cenike, ki se dobe tudi v slovenskem jeziku.

Priporočam aparate iz pocinkane pločevine, ker so trpežnejši in ker jih vinska kislina v tropu ali drožih tako hitro ne razjé, kakor kotle iz navadne pločevine.

Bohuslav Skalický.

Ali je meso domačih zajcev okusno?

Ko sem zadnjič zopet obiskal vojaško zajčarno Podrožnikom, sem se s tamošnjim voditeljem dr. Voszko

razgovarjal o dobroti in užitnosti mesa domačih zajcev. Čudno se mi je videlo, zakaj se ljudje temu mesu tako upirajo. Dr. Voszka mi je rekel, da je krivo temu samo neutemeljeno govoričenje ljudi, ki še nikoli takega mesa pokusili niso, on za svojo osebo pa, ga mora prav posebno pohvaliti. Zajčje meso je vedno najti po Francoskem, Belgiji in na Angleškem na jedilnih listih najboljših restavracij in hotelov. Pripravljajo ga tamkaj na najrazličnejše načine in ljudstvo ga silno rado, takorekoč kot neko posebno dobro in tečno jed uživa.

Dr. Voszka mi je nadalje pravil, da se bavi z zajčerejo že nad 12 let, ter da so on in vsi njegovi ves ta čas radi in s posebno slastjo uživali zajčje meso, kadar so ga imeli na razpolago, edino njegov oče se je temu upiral in trdil, da on takega mesa za ves svet ne bi hotel niti mogel jesti. Kaka 3 leta pred vojno pa se je domenil s svojimi sestrami, naj pripravijo večjega zajca kot „ogrski paprikaš“ ter nikakor ne smejo očetu povedati kakšno meso se je za to uporabilo. Stari gospod ga je jedel ter je paprikaš še pohvalil. Kaj je jedel, mu seveda niso povedali. Prihodnji teden so storili isto in tudi tretji teden so s starim gospodom večerjali paprikaš. Ko je torej dr. Voszkin oče že tretjič jedel zajčje meso, ne da bi bil o tem kaj vedel, se je sin že smel opogumiti ter začel hvaliti zajčje meso. Rekel mu je: „Zajčje meso je pa vendarle zelo dobro.“ „Že mogoče,“ mu je odvrnil oče, „toda jaz ga ne bi mogel jesti.“ „Saj si ga vender že jedel,“ mu je rekel sin. „Ne, nisem ga še jedel, to je nemogoče!“ — „Pač, pač, današnji paprikaš je bil pripravljen od zajčjega mesa. Tudi v prejšnjih dveh tednih si s slastjo jedel tako meso.“ „Ni mogoče,“ se je začudil stari gospod. Dr. Voszka je bil na to pripravljen in je pomolil očetu pred obraz zajčjo glavo. Stari gospod je nato rekel, da je mislil, da je jedel dobro telečje meso in je odtlej redno največji zagovornik te vrste mesa. — Dostikrat pa izvira upiranje proti uživanju zajčjega mesa tudi odtod, ker ga ne znajo prav pripraviti. V slovenski knjižici, ki v kratkem izide, bo nekaj navodil, kako je napravljati nekatere jedi od zajčjega mesa; kdor pa hoče takih kuharskih receptov še več, naj si kupi knjižico „Lehrmeister Bibliothek“ št. 334—335 Kaninchenfleischküche“, ki je je dobiti v vsaki knjigarni za 40 Pfenigov (60 vinarjev). J.

Nabiranje in pridelovanje travnega semena v letu 1916.

(Konec.)

Travniške latovke je dosti po suhih travnikih, po mejah, ob potih in cestah; nje seme dozoreva, ker je ena naših najzgodnejših krmskih trav, že koncem junija in začetkom julija.

Seme se da osmukati z roko ali pa se očese z lesenim, grabljam podobnim glavnikom, ali pa se latje požanje z vrhom bilke vred in se spravi v vrečo.

Za seme naj bi sejali, in sicer na svežo ilovnatopješčno zemljo v gorskih legah letos zlasti travniško bilnico ter angleško in laško ljuljko.

Kdor more posejati večje, nad 1 oral velike, plevela čiste njive s travo za seme, ta naj seje take trave, ki bodo dale letos ne le seme, ampak tudi krmo; taki sta pa francoska ljuljka in pa pasja trava.

Vsako travo je treba sejati pod sadež, recimo pod oves, ki se pokosi še nedozorel za krmo. Seje naj se v vrste od 20—30 cm narazen. Ko se oves privikrat

pokosi, tedaj je treba vrste okopavati, kar se zvrši najlepše s strojem za pletje „Planet junior“. Pri manjših površinah od 50 do 100 m², in tudi take so važne pri letošnjem pomanjkanju travnega semena, se more okopati tudi z motiko.

Svet, namenjen pridelovanju travnega semena, mora biti dobro zagnojen; zlasti dušika mora biti v njem dovolj. Biti mora tudi plevela čist in dobro razrahljan.

Doraščajočo travo je mogoče že v tistem letu, ko se poseje, enkrat do dvakrat kositi za krmo, seme da pa v drugem letu, in sicer trpežna in laška ljuljka vselej pri drugi košnji, druge trave pa pri prvi.

Sejati se more pa travo tudi na široko, torej ne v vrste; zemlja pa mora biti obdelana kot vrt, in seme je treba potem, ko smo posejali še vrhni sadež, nalahno zagrebsti in pa zavaljati.

Za setev na široko je treba za 1 ha pri travniški bilnici 75 kg semena, ako je 76 % blaga porabnega, pri trpežni ljuljki 55 kg, če je 78 % semena dobrega, pri laški ljuljki 46 kg pri 73 % porabnosti, za francosko ljuljko 66 kg s 56 % porabnosti in za setev pasje trave pa 35 kg s 64 % porabnosti.

Travniška bilnica dá na hektaru 500 kg semena, francoska ljuljka 350 kg, pasja trava 450 kg, trpežna ljuljka 400 kg, laška ljuljka pa 1200 kg, tako da je mogoče dobiti za seme teh trav, pridelano na 1 ha, ako znaša cena semena 250 K za 100 kg, povprečno po 145° K.

Glede nabave semena se je treba čimpreje obrniti na take avstrijske semenske trgovine, ki se pečajo v prvi vrsti s travnimi semeni, na Splošno zvezo avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju ali pa na glavne kmetijske zastope, ki posredujejo nakup semen.

Na vsa vprašanja, tičočna se pridelovanja travnih semen in s tem započete pospeševalne akcije, odgovarja in daje natančnejša pojasnila c. kr. postaja za preiskovanje semen na Dunaju. — Od nekterih trav, tako na pr. od pozne latovke, travniške bilnice, prave rdeče bilnice, pa daje tudi male množine semena, od 50—100 g ter slike rastlin in pa vzorce semen zastonj na razpolaganje. Priglasiti se je pa treba čimpreje.

Končno pozivam zlasti tiste trgovce s semeni, ki so se pečali predvsem s travnimi semeni, dalje zveze gospodarskih zadrug in pa glavne kmetijske korporacije, ki posredujejo druga leta kmetovalcem nakup travnih semen, naj ponudijo avstrijskim poljedelcem primerne cene za travna semena in naj jih zagotove, da jim odkupijo nabrano ali pridelano travno seme. S tem bodo ugodno vplivali na to stroko kmetijskega gospodarstva, na pridelovanje krme in na živinorejo ter sebi zagotovili potrebno množino travnih semen za prihodnje leto.

Dvorni svetnik Teodor pl. Weinzierl,
ravnatelj c. kr. postaje za preiskovanje semen na Dunaju.

Škropljenje trt proti peronospori v letošnjem letu.

6. Kukaza (Cucasa).

Dobro preskušeno sredstvo proti peronospori je tudi kukaza. V njej je poleg modre galice in apna tudi še nekaj sladkorja v obliki melase, ktera učinkuje v njej podobno kakor pri tenaksu ali Martinijevi zmesi

žveplenokisla glina, namreč da njena tvarina na trti bolje drži in da se obenem na njej bolj enakomerno razdeli.

Kukazo prodaja kemična tvornica (chemische Fabrik) Dr. L. Marquart na Dunaju (Wien X., Neireichgasse 46). Njena cena je nekaj višja kot cena tenaksa.

Za vsakih 100 l vode je snov že razdeljena v dveh zavitkih, od katerih je eden iz belega, drugi iz modrega (plavega) papirja. V pripravljeni vodi se najprej raztopi vsebina modrega zavitka, (zelenkast prašek) in kadar se je ta raztopila, se vanjo pomalem stresa in pomeša še vsebina belega zavitka (bel prašek), nakar je škropilna brozga pripravljena. Navodilo v nemškem jeziku se nahaja na vsakem zavitku.

Poleg tu opisanih je še nekaj drugih baker (oz. galico) vsebujočih sredstev proti peronospori, a ker se jih težko v večji množini dobi, oziroma ker so predraga, jih ne omenjam.

b) Baker (galico) nevsebujoča sredstva.

Ker postaja baker vsled vedno večje porabe, zlasti v elektrotehnikih, čedalje bolj drag, se veščaki že celo vrsto let trudijo, da bi našli novo sredstvo, ki bi bakreno ali modro galico proti peronospori lahko nadomestilo, ne da bi vsebovalo baker.

Poskušalo se je že mnogo sredstev, od teh pri že omenjenih poskušnjah tudi pri nas na Kranjskem od podpisanega, a le z malim in nezadostnim uspehom. Omenjam le poleg že navedenega apna samega belo ali cinkovo, zeleno ali železno galico, kalijev hipermangan, lizol itd.

Vsa ta sredstva pa po svojem učinku daleč ne zamorejo nadomestiti bakreno galico.

V najnovjšem času, to je v zadnjih dveh letih, se je pričelo priporočati novo sredstvo pod imenom perocid, ki je vsekako od vseh baker ne vsebujočih sredstev za škropljenje trt največjega pomena.

Velika škoda pri perocidu je, da je prišel pre zgodaj v promet, to je še preden je bil zadostno izkušen. Tega je kriva vojna. Če bi te ne bilo, bi bili najprej poklicani veščaki perocid sami vsestransko in temeljito preskusili, preden bi ga dali v promet in vinogradniku v roko, a ker je vsled vojne nastalo pomanjkanje galice, se je dalo v promet tudi perocid, ki ni bil dovolj preskušen.

Mi na Kranjskem smo dobili najprej v roko perocid št. I., ki je bil dobro preskušen. Ker je tega zmanjkalo, je pričela tvrdka prodajati tudi perocid št. II. ali takozvani surov perocid, ki ni bil preskušen, dasi je po analizi vseboval skoraj iste snovi kot perocid I., samo v manjši množini. Gotovo je velik del neuspehov, ki so ga imeli nekateri vinogradniki pri rabi perocida, pripisovati temu slučaju. (Konec sledi.)

VOJNE NAREDBE.

Rešitev prošelj za vzdrževalnino vpoklicancev v vojno službovanje in njih družin.

Kakor znano, rešijo take prošnje okrajne komisije in proti njih odloku ni nikake pritožbe. Vsakdo pa more odbito prošnjo vnovič predložiti, četudi ta nič ne izda, pa vložiti na upravno sodišče nadzorstveno pritožbo v varstvo zakona. Da je prizadetemu to mogoče storiti, je sedaj upravno sodišče razsodilo, da mora okrajna komisija z razlogi utemeljiti, če prošnje ne usliši, ali je deloma odbije,

vsled česar ima dotičnik podlago za vložitev nove prošnje, oziroma pritožbe.

Začasno zaseženje vsakovrstnih vozil za nevojaške namene.

Da se more brez vsakih ovir prevažati blago, v kolikor je iz splošnih gospodarskih ozirih potrebno, določa sedaj ministrska naredba z dne 2. julija t. l., da se more posestnik kakega vozila z vprežnimi živali ali brez njih in kake tovrstne živali od strani deželne vlade, oziroma z njenim dovoljenjem od strani okrajnega glavarstva, prisiliti, ta vozila proti odškodnini dati na razpolaganje javnim korporacijam ali zasebnim podjetnikom, ki vrše kako delo v javno korist. Politična oblast more tudi določiti osebe, voznika, vodnika tovrstne živali, ki ima pri vozilu opravljati službo. Ta določba velja tudi za avtomobile in vsakovrstne ladje ter osebje pri teh vozilih. Deželna vlada more določiti odškodnino za vozila in plačo za osebje. Pri uporabi te ministrske naredbe se je ozirati po možnosti na razmere lastnika vozil, zlasti mu je omogočiti vršiti njegov nadaljni obrat.

Zaseženje zalog volne.

Izšla je nova naredba trgovskega ministrstva, glasom katere so zasežene vse zaloge volne, so določene maksimalne cene za volno in je odrejen popis vseh zalog surove in spredene volne. Tudi promet z volno in utesnitev njene porabe za zasebne namene je s to naredbo urejen. S to naredbo so vse dosedanje naredbe glede prometa z volno spravljene v celoto, in sicer s tistimi izpremembami, ki so se doslej potrebne izkazale. Po novi naredbi je zasežena tudi volna za blazine vsebuje določila, kako je skupaj spraviti majhne množine volne, ki se dobe pri malih kmetških ovčerejcih in ki jih je oddati tistim zbirališčem volne, ki so v to svrhu pooblašteni.

Določila za striženje ovac.

Z ozirom na razmere je striči ovce od sredi meseca maja do meseca junija. Pri striženju je paziti, da se posamezna volnena runa skupaj drže. Runa je oznažiti od držečega se blata („obronkov“). Očiščena runa je skupaj zviti in če mogoče nalahno povezati, da jih je lahko prešteti. Zvršeno striženje ovac morajo pristojne žandarmerijske postaje naznaniti okrajnim glavarstvom in ti c. in kr. 5. armadnemu poveljništvu (oddelek Qu). Ostriženo volno prevzame vojaška nakupovalna komisija tiste dni, ki se še naznanijo, in sicer v pasameznih občinah ali okrajih, kamor je volno dostaviti, kjer se določi nakupna cena v okviru postavno določene maksimalne cene.

Pristavek uredništva: Volneno runo je skupaj s držeča volna cele ostrizene ovce, ki se je tako ostrigla, kakor če bi se ovcu cela volnena odeja v enem kosu slekla. Vsled lastnosti volne naših ovac, je težko ali nemogoče odstriči celo volneno runo; pri nas tudi ni takih ljudi, ki bi znali ovce tako striči, zato se je naša družba takoj obrnila na c. kr. deželno vlado s prošnjo, da naj za naše ovčerejce velja izjema in da smejo oddajati volno na v deželi običajen način.

Ne pokladajte zelenega žita!

Vsled ministrske naredbe z dne 10. maja t. l. je prepovedano kositi zeleno žito za svežo klajo, zato vlada vnovič opozarja na to naredbo ter bo proti tistemu, ki se pregreši proti tej prepovedi, z vso strogostjo postopalo.

Priznanje žita kot semensko blago.

Odslej naprej se bo vršilo priznanje žita kot semensko blago pod strogejšimi pogoji. Semensko žito se bo smelo vsekako dražje prodajati kakor drugo, toda le tedaj, če bo kot tako priznано. Nobeno žito se kot semensko ne bo priznalo, če ga poprej, še na njivi rastočega, ne ogleda ud »Pripoznevalne komisije za semensko žito«. Pri ogledu njive se bo gledalo na čistost vrste, na čistost njive od plevela in drugih tujih rastlin, na enakomernost in kakovost rasti, pri rži na varstvo pred tujim oplojenjem, dalje na zdravje rastlin, ki ne smejo biti od gliviških bolezni napadene, in končno na to, če je celo gospodarstvo tako, ki je primerno za dobavo semenskega žita. Kdor bo hotel od letošnjega pridelka prodati semensko žito po višji ceni, mora to že sedaj priglasiti: »Pripoznevalni komisiji za semensko žito c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani«, ki potem na njegove stroške odpošlje uda te komisije ogledati dotično njivo.

Napravljanje čresla.

Letošnji pridelek lubadi za čreslo in ekstraktnega lesa za stopenje, ne bo kupoval kvartirni mojster c. in kr. 5. armadnega poveljništva. Večje množine gotovih strojilnih snovi, nadalje lubad (čreslo) in ekstraktni les letošnjega pridelka je torej ponuditi naravnost »Centrali za kože in usnje, d. d. na Dunaju, I, Zedlitzgasse 8«. Pridelovalci (lastniki) teh pridelkov morejo potom svojega okrajnega glavarstva prositi za delovne sile in za konje pri kvartirnem mojstru c. in kr. 5. armadnega poveljništva, ki bo po možnosti pomagalo. Prekupci, mešetarji ali špekulantje so načelno izključeni.

Vojaški delavci za košnjo.

Kakor je sedaj odločeno, ne dobimo vojnih ujetnikov za košnjo, ampak vojaške delavce v oddelkih po 10 do 20 mož. Do 1000 takih delavcev je že razdeljenih za posamezne okraje, oziroma občine in druge stranke. Potrebujemo jih pa najmanj še enkrat toliko. Vso oddajo vojaških delavcev vodi sedaj Deželna delavska izkazovalnica (Landesarbeitsnachweisstelle), ki je pri deželni vladi v Ljubljani. Zaraditega naj se od sedaj naprej obračajo stranke in občine zaradi vojaških delavcev naravnost na ta urad. Ker se od strani okrajnih glavarstev še niso predložile prošnje za vojaške delavce prav iz tistih občin ne, ki so prosile največ vojnih ujetnikov, moramo sklepati, da so se te občine premislile, ker ne dobe vojnih ujetnikov in ker se boje stroškov za vojaške delavce. Bodi zaraditega vsem interesentom za vojaške delavce povedano, da imajo vojaški delavci dobiti poleg v kraju običajne hrane še takozvano delavsko doklado, ki jo imajo določevati okrajna glavarstva. Po sedaj javnih določilih znaša ta doklada do 1 K na dan. Le tam, kjer se vojaki sami hranijo, je plačati vojaštvu za hrano po 3 K 11 h na dan in razentega še po 1 K delavske doklade, skupaj 4 K 11 h na dan. Bodi slednjič povedano, da je deželni odbor napravil vse potrebne korake pri vojaških oblastih in pri vladi, da se zagotove potrebne delovne sile za letošnjo košnjo in je sedaj na prizadetih občinah ležeče, da si pomagajo z vojaškimi oddelki. Vso to akcijo podpira tudi c. kr. kmetijsko ministrstvo.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in

odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčovo ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na poznejše došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priložena 1 K v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 72. Ko se prične razvijati mlado grahovo stročje, postane prevlečeno z nekim belim prahom, ki ga ne le zadržuje v razvoju, ampak prepreči skoraj vsako nadaljno rast in ga tudi popolnoma uniči. Ta bolezen najraje napada fine grahove vrste, zlasti cukrenčico. Ktera je ta bolezen na grahovem stročju in kako jo je odvracati? (J. Z. v S.)

Odgovor: To, kar Vi imenujete prah na mladem grahovem stročju, ki se pa tudi nahaja na listju, so razne zelo škodljive glive, ki morejo uničiti ves pridelek, če se pravočasno ne zatro. Poglavitne so tri glive: močnata rosa stročnic (erysiphe Martii), plesnobna močnata rosa (oidium erysiphoides) in plesnoba stročnic (peronospora viciae). Proti prvi glivi najbolj učinkuje štipanje z žveplovo moko enako kakor pri trtah, oziroma na grozju. Danes žveplove moke ni dobiti, zato je grah škropiti z raztopino od kalijevega hipermanganata in apnenega beleža v vodi na ta način, kakor je povedano v zadnji številki. »Kmetovalca« v spisu: »Bolezni na grozdu«. Drugi dve glivi se zatirata s škropljenjem z raztopino 1% bakrene galice in 2% ugašenega apna v vodi. Ktera teh gliv napada Vaš grah ne moremo vedeti, kar se da dognati le z drobnogledom; priporočamo Vam bolno stročje in listje od graha poslati na: »K. k. Pflanzenschutz- und bakteriologische Station in Wien, II., Trunnerstrasse« s prošnjo, da Vam bolezen določijo in dajo navodilo, kako je odvracati. Ta državni urad ima nalogo, vsem kmetovalcem v državi zastoj dati pojasnila o vseh rastlinskih boleznih.

Vprašanje 73. Iz česa in kako se dela doma milo? (Več vprašalcev.)

Odgovor: Na mnogo tozadevnih vprašanj odgovorimo s posebnim spisom, ki je objavljen v današnji številki »Kmetovalca«.

Vprašanje 74. Poldrugo leto stara telica se vidno še ni pojala, pač je pa dekla sredi meseca aprila opazila, da je od telice tekel sluz. Ker je telica jako lepa in dobre pasme, bi rad videl, da se ubreji, zato vprašam, če se dobi kako dražilo, ki bi telico privedlo do pojanja? (F. G. v B.)

Odgovor: Da se telica ne poja, more biti vzrok kaka bolezen na spolovilih, ki je je dognati in ozdraviti, seveda če se dá in potem se bo telica pojala brez vsakih dražil. Preveč rejene živali se tudi ne pojajo in je zanje edino pravo zdravilo zadostni pregib na paši in tako krmljenje, ki ovira nepotrebno zamašenje. So živali, ki se prav tiho pojajo; na take živali je paziti in jih je pri najmanjšem znaku pojanja takoj voditi. Vsa dražila za pojanje nič ne pomagajo in je edino kar nekaj izda, dajati živali mleko od krave, ki se ravnokar poja, ali ji pa pod kožo vbrizgati kri od krave, ki se poja. V mleku in posebno v krvi živali, ki se poja, se nahajajo neke posebne snovi (hormoni), ki vzbude pojanje in ki prenesene v kri druge živali, vzbude včasih tudi pojanje.

Vprašanje 75. Ali res morajo biti mladiči vedno pri svinji, drugače svinja izgubi mleko? Jaz imam namreč mladiče ločene od matere, da jih ne poškoduje in jih spuščam k svinji le sesat. Dasi svinjo dobro krmim, je vendar že tretji teden prišla ob mleko. (A. V. v S.)

Odgovor: Zadostno sesanje pujskov vsekako pospeši tvorjenje mleka, a zato je vendarle dobro, če pujski niso neprestano pri materi, toda ločeni morajo biti od nje tako, da pridejo sesat, kadar hočejo. Če je svinja že s tretjim tednom izgubila mleko, ne bo vzrok ločitev mladičev od nje, ampak njena individualna lastnost. Ta svinja bi bržkone istotako izgubila mleko, če bi bila tudi imela svoje mladiče vedno pri sebi. Podrobnosti morete brati v knjigi »Soseca Razumnika prasičereja«, ki je dobite pri naši družbi za 1 K.

Vprašanje 76. Ajdi nameravam pognojiti s hlevskim gnojem in z umetnim gnojilom; ker ni dobiti superfosfata, namenil sem se gnojiti s Tomasovo žlindro. **Ali bi bilo gnojenje ajdi s Tomasovo žlindro in s hlevskim gnojem umestno?** (I. G. v R.)

Odgovor: Glede gnojenja s Tomasovo žlindro strniščni ajdi smo odgovorili že v zadnji številki »Kmetovalca« na 70. vprašanje. Na vsak način naj se gnoji, če ni dobiti superfosfata z žlindro in če te ne bo, pa s pepelom. Če je njiva že od prej količkaj dobro zagnojena, tedaj Vam ne priporočamo gnojiti strniščni ajdi s hlevskim gnojem, kajti tako zagnojena ajda bo bujno rasla, bo pozno cvetela in zorila ter bo v večji nevarnosti pred slano kakor tista, ki manj bujno rase, ostane nizka ter kmalu cvete in zori. S fosfatnim gnojilom je pa vsekako gnojiti, ker to povzroči tvorjenje obilnega zrnja.

Vprašanje 77. Imam tekališče za prasiče, ki je napol v senci in napol na solncu. Dva do tri tedne stari pujski, ki pridejo na to tekališče, na solncu kar obnemoreje in spe. **Ali mladim pujskom solnena vročina in svetloba kaj škodujeta?** (A. V. v S.)

Odgovor: Če pujski na tekališču sami ne poiščejo sence, ampak se vležejo na solnce, je to znamenje, da jim solnena svetloba in gorkota prijata. Gorkota hrani v telesu tiste snovi, ki tvorijo toploto, zato jih živali na drug način porabijo in presnavljanje na solncu je veliko živahneje, vsled česar živali nekako obnemorejo ter rade veliko leže in spe, kar seveda mladičem nič ne škoduje, ampak jim celo koristi ter zato dobro uspevajo. Ob hudi vročini pa ležčim pujskom vendarle ne dá dobro premočno pripekanje solnca, zlasti na glavo in v takem času je bolje, pujske pogndati v senco. Pregibanje na solncu pa pujskom nič ne škoduje. Če doječa svinja dobiva ajdove otrobe ali ajdove luskine, potem lahko pujski dobe vsled učinka solnčne svetlobe na koži rdeč izpuščaj, ki pa ne pomeni veliko.

Vprašanje 78. **Ali je res za plemensko govejo živino določena cena 4 K za kg žive teže?** (F. P. v Š.)

Odgovor: Mi na Kranjskem imamo sedaj, kakor je objavljeno v zadnji številki »Kmetovalca«, samo za klavno govejo živino določene cene, in sicer ne maksimalne, ampak le nekake primerne cene, v okviru katerih se je pri prodaji držati. Za plemensko živino sploh niso določene nikake cene in je živinorejcem prepuščeno poljubne, seveda nikdar ne čezmerne cene zahtevati ali plačevati. Tudi predrago kupovanje ali prodajanje plemenske živine more biti kaznjivo. Plemensko živino prodajati po 4 K za kg žive teže, bo pa malokdaj upravičeno. Izjema utegne biti pri kakem izredno lepem čistokrvnem biku, pri kaki lepi telici čiste pasme ali pri kaki mladi čistokrvni kravi, ki je posebno dobra molznica.

Vprašanje 79. **Ali je ugašeno apno, hranjeno v železnem kotlu, ki se je rabil za kuhanje prasičem, dobro za napravo škropiva od modre galice za trte?** Samobesbi umevno bi kotel z apnom moral biti zakopan v zemlji in apno pokrito z dovolj debelo plastjo prsti. (I. U. v L.)

Odgovor: Za napravlanje škropiva od modre galice je dobro vsako ugašeno, mastno apno, ki se ni razsušilo in

ki se ni na zraku pretvorilo. Ugašeno apno morete torej mirno hraniti v železnem kotlu in je vseeno, če ga zakopljete v zemljo ali ne; poglavitno je, da ga pokrijete z debelo plastjo prsti ali s čem drugim, tako da se ne more razsušiti in da ga zrak ne pretvori.

Vprašanje 80. Pošljem Vam vzorec posušenih olupkov sladkornate pese, ki sem jih kupil kot krmilo. **Kakšno redilno vrednost imajo posušeni olupki sladkornate pese** in kako ter koliko jih je pokladati posameznim živalim? (F. S. v V.)

Odgovor: To, kar ste nam poslali, niso olupki, ampak posušeni izluženi zrezki sladkornate pese. Taki zrezki imajo nekako isto redilno vrednost kakor kaki slabi otrobi in vsebujejo 8% beljakovin, en dober odstotek toščobe in 55% ogljikovih vodonov (sladkorja itd.). Posušeni zrezki imajo lastnost vsrkati veliko vode in so zato napeti, vsled česar se suhi pokladani napiježe v gobcu in v želodcu ter lahko povzročijo težave v požiralniku, zadušenje, napenjanje in pri živali z enim želodcem celo počenje želodca. Vsled tega je priporočeno posušene zrezke tik pred pokladanjem namočiti z dva- do trikratno množino vode. To namakanje se mora izvršiti tik pred pokladanjem, ker se dlje časa namočeni zrezki pokvarijo. Posušeni zrezki sladkornate pese prenesejo krave 3 do 4, pitana živina 5 do 6, vprečni voli 4 do 5, konji 2 do 3 in prasiči, ki se pitajo 1 1/2 do 2 kg.

Družbene vesti.

* **Za vinogradnike in vinske trgovce** ima družba v zalogi sledeči novi dve kletarski potrebščini: 1. **Bernadotov vinomer** (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 6 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati. 2. **Eponit**, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. **Kg** eponita stane 5 K brez poštnine in zavoja. Množine eponita po 10 **kg** se pošilja za 60 vinarjev s poštnino in zavojem vred kakor vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

* **Modra galica.** Te dni je družba razposlala vsem podružnicam in drugim skupnim naročnikom ostalo modro galico v kolikor so jo imeli še dobiti. S tem je letošnje dobavljanje, ki je bilo zvezano z mnogimi težočami, zaključeno. Po končani razdelitvi ostale galice med posamezne vinogradnike naj dotične korporacije v svrhu končnega obračuna in povračila morebitno preveč vplačanega zneska čimprej vpošljejo družbi seznam o oddaji, iz katerega mora v zmislu svoječasnih objav biti razvidno, koliko državne galice po 330 K se je posameznim upravičencem in koliko švedske galice po 5 kron (oziroma od 1. marca naprej po 6 kron) se je vrhutega izključno udom družbe po potrebi in na zahtevanje izročilo. Državne galice hodi po znanem, za Kranjsko dognanem ključu vsakemu vinogradniku po 20 **kg** na hektar, ali po 11 1/2 **kg** na oral, ali po 2 **kg** na vsakih tisoč trt. Sezname, na podlagi katerih se bo končno obračunalo, morajo biti v tem zmislu sestavljeni. Korporacije, ki potrebujejo prvotno družbi vpslane sezname, jih lahko pri družbi nazaj zahtevajo.

Kalijev hiper manganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron **kg**. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdju«, ki je udom proti plačilu 10 h na razpolaganje.

Žveplenokisla glina stane po 60 vinarjev **kg**; dobi se v sodih po 250 **kg**.

Galun stane po 70 vinarjev **kg**; dobi se v sodih po 250 **kg**.

Prekupčevalcem družba te potrebščine ne oddaja, temveč izključno naravnost svojim udom, v kolikor jih sami potrebujejo in ki z priskrbovanjem kmetijskih potrebščin drugim kmetovalcem ne delajo prav nikakega dobička.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralni-kove cevi za odraslo goved po 14 K komad in za teleta, ovce in koze po 8 K komad. Trokarji so po 5 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 12 K. Gumijevi seski so po K 1'60. Mlečne cevi so po 80 h.

* **Melasno krmilo** ima v zalogi kmetijska družba ter je oddaja 100 kg po 35 K brez vreč. Vreče se posebej zaračunijo in se vzamejo nepoškodovane za celo zaračunjeno vrednost nazaj, če se plača voznina. To melasno krmilo je iz deželne tvornice za krmila, je izdelano iz mešanice melase ter takih vsrkujočih snovi, ki so samensebi dobro krmilo in brez vsake primesi ničvredne šote, kakor jo pridevajo v drugih tvornicah za krmila. Melasno krmilo ni sicer nikako močno krmilo, ker nima v sebi velikih množin beljakovin, a je izborno nadomestno krmilo, ki daje živalim moč in proizvaja telesno toploto, varčuje porabo dragih beljakovin in zato izdatno pomaga tvoriti telesno težo in zlasti tvorjenje masti in špeha. Živalim, ki so breje, melasno krmilo zadnje tedne brejosti ne prija, ker povzroči povrženje. Sedaj ob zeleni klaji, ki ima v sebi silno veliko lahko prebavljivih beljakovin, je primešavanje melasnih krmil prav razumno in izborno učinkujoče.

Klajno apno, 38—42 %, precipitirano (ne žgano) blago, doide družbi v treh tednih in ga bo oddajala v izvirnih vrečah, težkih 50 kg po 52 v kg. Za manjše pošiljate na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmu, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štupami za živino.

Živinska sol po K 12'20 100 kg.

* **Umetna gnojila:**

Kalijeva sol po K 16— 100 kg.

Kajnit po 8 K 100 kg.

Vreče pri navedenih cenah niso vštete in je plačati za vrečo, vsebujočo 100 kg, posebej 2 kroni; družba pa prosi naročnike, da ji vreče vrnejo ter jih jim plača po ravno tej ceni, če se vrnejo dobro ohranjene.

Tomasova žlindra. Družba zopet sprejema naročitve na Tomasovo žlindro, ki bo v kratkem došla. Negotovo je, koliko odstotkov skupne fosforove kisline bo vsebovala žlindra. Tvornice bodo pošiljale toliko odstotno blago, ki jim bo slučajno na razpolago in ki vsebuje lahko 12, lahko pa tudi do 19 odstotkov fosforove kisline; cene so objavljene niže doli. Umetnega gnojila bo tudi jeseni zelo primanjkovalo in, kdor si ga sedaj ne priskrbi, utegne ostati v svojo veliko škodo popolnoma brez njega. Družba bo v prvi vrsti vpoštevala skupne naročbe potom podružnic. Prijave naj se pošljejo družbi brez odloga.

* **Dobava tomasove žlindre.**

Tkane vreče od Tomasove žlindre ostanejo družbena lastnina in se morajo družbi po izpraznitvi v porabnem stanu vrniti. V kolikor namreč tvornice ne morejo poslati žlindre v popirnatih vrečah, ki so primerno cenejše, jo pošljejo v tkanih vrečah, ktere zaračunijo po 3 krone komad.

Ravno toliko plačajo zanje po vrnitvi. Cene žlindre so naslednje:

iz tvornice	12 ^o / _o	13 ^o / _o	14 ^o / _o	15 ^o / _o	16 ^o / _o	17 ^o / _o	18 ^o / _o	19 ^o / _o
v tkanini	9'20	9'70	10'20	10'70	11'20	11'70	12'20	12'70
v popirju	6'20	6'70	7'20	7'70	8'20	8'70	9'20	9'70

iz Ljubljane

v tkanini 11'— 11'50 12'— 12'50 13'— 13'50 14'— 14'50

v popirju 8'— 8'50 9'— 9'50 10'— 10'50 11'— 11'50

Žlindro naj naročijo sedaj vse one kmetijske organizacije, ki nameravajo jeseni z njo gnojiti, sicer utegnejo ostati brez žlindre. Tvornice pošljejo tisto žlindro, ki jo imajo slučajno na razpolaganje in torej želje glede visokosti fosforovih odstotkov le po možnosti vpoštevaajo. Cene so za družbo neobvezne.

* **Diamalt** se dobi v pločevinastih ročkah po 4¹/₂ kg, ki stanejo po 8 K, dobe se pa sedaj tudi manjše ročke po 1 kg, ki stanejo 2 K (brez poštnine). Opozarjamo na spis »Diamalt, dober pripomoček pri peki« v peti številki »Kmetovalca« iz l. 1914.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 6. marca 1916.

(Dalje.)

Za nove ude so se priglasili in jih je glavni odbor sprejel gg.: Zidar Mihael, posestnik v Topolcu; Fabec Josip, posestnik v Merečju; Milavčič Pavlina, posestnica v Trnovem; Morano Ludvik, v Merečju; Šircelj Anton, posestnik v Podstenjah; Čeligoj Ivan, posestnik v Dol. Zemonu; Čeligoj Josip, posestnik v Topolcu; Brožič Anton, posestnik v Jablanici; Barbiš Janez, posestnik v Šembijah; Tominc Frančišek, posestnik v Šmihelu; Lašič Martin, posestnik na Otoku; Šilc Jakob, posestnik na Vrhniki; Hacc Janez, posestnik v Lazah; Kotnik Janez, posestnik v Lazah; Troha Andrej, posestnik v Babni Polici; Vičič Frančišek, posestnik v Čeljah; Cvetan Josip, posestnik v Čeljah; Gašperšič Ivan, posestnik na Premu; Bokal Martin, posestnik v Grbinu; Jurica Janez, posestnik v Jablanici; Potisek Martin, posestnik v Selšku; Marn Janez, posestnik v Mali Kostrevnici; Rakovec Engelbert, župnik v Boštanju; Lozar Jakob, posestnik v Rožancu; Lovrin Janez, posestnik v Lokvah; Springer Emil, posestnik v Petrovi vasi; Suhorepec Jakob, posestnik v Otovcu; Dajčman Jakob, posestnik v Rodinah; Jerman Matija, posestnik v Petrovi vasi; Jerman Ana, posestnica v Selih; Kočvar Jakob, posestnik v Ručetni vasi; Brula Frančišek, posestnik v Ržancu; Bonovec Anton, posestnik v Tuševdolu; Štukelj Josip, posestnik v Otovcu; Medle Janez, posestnik v Petrovi vasi; Mušič Ana, posestnica v Tuševdolu; Zupančič Josip, posestnik v Tuševdolu; Agnič Janez, posestnik v Rožičevem vrhu; Grčar Frančišek, posestnik v Veliki gobi; Janc Anton, posestnik v Leskovcu; Zorko Frančišek, župnik v Čatežu; Novak Jožefa, posestnica v Dev. Mar. v Polju; Dremelj Josip, posestnik v Škrjančah; Gorenc Andrej, posestnik v Vodalah; Kmet Janez, posestnik v Trbincu; Markovič Janez, posestnik v Polju; Novak Frančišek, posestnik v Selski gori; Povše Frančišek, posestnik v Planini; Rus Marija, pos. na Grilovem Hribu; Šepce Jakob, posestnik na Stari gori; Jurečič Anton, pos. v Bregah; Zupančič Anton, posestnik v Mrtvicah; Božič Josip, pos. v Čretežu; Turšič Blaž, posestnik v Spod. Dolah; Novak Frančišek, posestnik na Straži; Arbar Janez, posestnik v Gor. Globodolu; Ilupar Neža, posestnica v Semiču; Plut Janez, posestnik v Starihovem vrhu; Plut Jakob, posestnik na Vrtači; Štukelj Peter, pos. v Semiču.

(Dalje sledi.)

Jr. Poole